دوپینگ فوری شب امتحان

درس دوازدهم: حسن تعلیل، حس‌آمیزی و اسلوب معادله

@DaneshSad

حسن تعلیل

- لغت
- دلیل و برهان نیکو آوردن
- اصطلاح
- آوردن **دلیلی هنری** و شاعرانه (**غیرواقعی**) برای **امری طبیعی**
- نکته: اگر دلیلی که شاعر می‌آورد **منطقی و حقیقی باشد**، با حسن تعلیل مواجه نیستیم.

حس‌آمیزی

- **آمیختن دو یا چند حس** در کلام
- **حواس پنج‌گانه** با یکدیگر
- **حواس پنج‌گانه** با امور **ذهنی** و انتزاعی (اموری که با حواس پنج‌گانه ادراک نمی‌شوند)

اسلوب معادله

- بیان یک مفهوم ذهنی یا حکم کلی در یک مصراع و آوردن تمثیلی برای آن در مصراع دیگر
- دو مصراع نباید هیچ ارتباط نحوی‌ای داشته باشند؛ یعنی نباید به واسطهٔ حروف ربط یا دیگر کلمات به هم مرتبط شده باشند.
- معمولاً اجزای مصراع اول با اجزای مصراع دوم ارتباط یک‌به‌یک دارند.
- رابطهٔ معنایی دو مصراع بر پایهٔ شباهت است.

◄ فهرست شاعران کتاب علوم و فنون ادبی دوازدهم

شاعر	توضیحات	آثار
فتحعلی‌خان صبای کاشانی	پرچمدار بازگشت ادبی	گلشن صبا (تقلید از بوستان سعدی) خداوندنامه (حماسهٔ مذهبی دربارهٔ معجزات پیامبر و دلیری‌های حضرت علی)
میرزا عبدالوهاب نشاط اصفهانی	انجمن ادبی نشاط هرچند قصاید بلندی دارد، از غزل‌سرایان کم‌نظیر است.	گنجینهٔ نشاط (مجموعه آثار منثور و منظوم)
محمدتقی بهار (ملک‌الشعرا)	آشنایی با زبان فارسی و ادبیات کهن آگاهی از مسائل روز جامعه (در خدمت آزادی و وطن‌خواهی) شعرسرایی حماسی به سبک خراسانی تحقیق و تدریس در دانشگاه سیاست و روزنامه‌نویسی	تاریخ مختصر احزاب سیاسی ایران سبک‌شناسی تاریخ تطوّر نظم فارسی دیوان اشعار تصحیح‌های ارزشمند مقالات علمی

دوپینگ فوری شب امتحان

میرزا محمدصادق امیری فراهانی (ادیب‌الممالک)	مظفرالدین شاه او را ملقب به ادیب‌الممالک کرد. روزنامه‌نگاری: سردبیر روزنامهٔ مجلس قصیده‌سرا مضامین وطنی، سیاسی و اجتماعی	دیوان اشعار: شامل قصیده و ترجیع‌بند و مسمط بیانگر حوادث و اوضاع روزگار
سید اشرف‌الدین گیلانی (نسیم شمال)	اشعار ساده و عامیانه با زبان ساده و طنزآمیز: دربارهٔ مبارزه با استبداد و عشق به وطن انتشار در روزنامهٔ نسیم شمال	
ایرج میرزا	به‌کارگیری تعبیرات عامیانه اشعار ساده و روان طنز و هجو و هزل افکار نوگرایانه دارد اما به دلیل: ۱. جایگاه خانوادگی (نوادهٔ فتحعلی شاه) ۲. تفکرات شخصی، از شاعران آزادی‌خواه مشروطه دانسته نمی‌شود.	ترجمه‌های منظوم از شعرهای غربی مثل قطعهٔ «قلب مادر»
عارف قزوینی	موسیقی‌دان و شاعر وطنی برانگیختن مردم و آزادی‌خواهی شعر ساده ← تصنیف‌ها و ترانه‌های میهنی مضامین: ۱. وطن‌دوستی ۲. ستیز با نادانی	تصنیف «از خون جوانان وطن لاله دمیده»
فرخی یزدی	آزادی‌خواهی ← زندان و کشته شدن متأثر از مسعود سعد و سعدی آشنایی با سعدی ← شکوفایی طبع شعری او نمایندهٔ یزد در دورهٔ هفتم مجلس	
سیدمحمدرضا میرزادهٔ عشقی	روزنامه‌نگار، نمایشنامه‌نویس و نظریه‌پرداز روزنامهٔ او: قرن بیستم (در آن علیه رجال خائن زمان افشاگری کرد) جسارت در بیان اندیشه‌ها ← ترور به دست رضاخان پیش از شکوفایی	ایده‌آل / سه تابلوی مریم نمایشنامهٔ منظوم
رخشنده (پروین) اعتصامی	دخترِ یوسف اعتصام‌الملک آشتیانی (از فضلای زمان، مؤثر در تربیت اخلاقی و ادبی پروین) **قصاید:** سبک ناصر خسرو روانی و لطافت سعدی **قطعات:** اوج سخن پروین متأثر از سنایی و انوری برخی اشعار: مناظره بین دو انسان، جاندار یا شیء وجه تمایز: شکل تصرف وی در مضامین و کیفیت ارائهٔ آن‌ها **مضامین:** انعکاس اوضاع نامطلوب سیاسی-اجتماعی پند و اندرز و مضامین اخلاقی	

@DaneshSad

دوپینگ فوری شب امتحان

سید محمدحسین بهجت تبریزی (شهریار)	دارای اشعار فارسی و ترکی آذری غزل‌سرا: طبع لطیف و احساسی متأثر از حافظ ارادت به بزرگان دین (خصوصا حضرت علی) ← اشعاری با این مضمون دارد.	منظومهٔ آذری «حیدربابایه سلام»ذکر اصالت فرهنگی و زیبایی‌های روستای زادگاهش
علی اسفندیاری (نیما یوشیج)	بنیان‌گذار شعر نو نزدیک کردن شعر به هنجار نثر و سادگی ایجاد تغییر در قالب، زبان و مضمون آن واژگان روزمره، عامیانه و نو و ترکیب‌های تازه تدوین چارچوب و طرح کار بین ۱۳۰۱ تا ۱۳۱۶ سیر تجدد شعر: مشروطه ← «افسانه» «ققنوس» (تکامل سیر) پدر شعر نو	افسانه بیانیهٔ شعر نو ۱۳۰۱ هـ.ش. تغییر در جایگاه قافیه نگاه نو و نگرش عاطفی به واقعیات ملموس سیر آزاد تخیل نزدیکی به ادبیات نمایشی ققنوس ۱۳۱۶ هـ.ش. تثبیت جریان نوگرایی ایجاد تغییر در اصول شعر سنتی
مهدی اخوان ثالث	از موفق‌ترین رهروان شعر نیمایی بیان روایی و داستانی زبان حماسی کهن‌گرایی ترکیبات زیبا و خوش‌آهنگ کاربردهای نحوی سبک خراسانی شعر اجتماعی: انعکاس حوادث زندگی مردم زبان نمادین (اکثر مجموعه‌ها، مثل «زمستان»)	آخر شاهنامه زمستان از این اوستا
قیصر امین‌پور	نثر ساده، عمیق و عاطفی	اشعار: در کوچهٔ آفتاب تنفس صبح ظهر روز دهم منظومهٔ دستور زبان عشق آثار منثور: طوفان در پرانتز بی‌بال پریدن سنت و نوآوری در شعر معاصر
سید علی موسوی گرمارودی	غزل، قصیده، شعر سپید	صدای سبز خواب ارغوانی برآشفتن گیسوی تاک گوشوارهٔ عرش
سلمان هراتی	از شاعران نواندیش شعر انقلاب معلم مرگ در سال ۱۳۶۵ در حادثهٔ رانندگی	از آسمان سبز از این ستاره تا آن ستاره ویژهٔ نوجوانان: دری به خانهٔ خورشید

@DaneshSad

دوپینگ فوری شب امتحان

فهرست نویسندگان کتاب علوم و فنون ادبی ۳

نویسنده	توضیحات	آثار
قائم مقام فراهانی	نویسنده و سیاست‌مدار از بین بردن تکلف در نثر با تغییر سبک نگارش بیان مسائل عصر با کاربرد زبان و اصطلاحات رایج و آمیخته با شعر و ضرب‌المثل به سبک گلستان سعدی ← اقبال عامه به نثر عبارات کوتاه، گاهی موزون و مسجّع احیاکنندهٔ نثر فارسی	منشآت
علّامه علی‌اکبر دهخدا	همکاری با روزنامهٔ صور اسرافیل انتشار روزنامهٔ سروش در استانبول رواج نثر ساده و عامیانه (بعدها در نوشته‌های جمال‌زاده و هدایت به‌کار رفت)	• چرند و پرند نوشته‌های طنزآمیز سیاسی-اجتماعی انتشار در صور اسرافیل • لغت‌نامه حاصل پژوهش‌های دهخدا در فرهنگ‌نویسی مفصل‌ترین کتاب لغت فارسی • امثال و حکم
سید محمدعلی جمال‌زاده	آغازگر داستان‌نویسی فارسی به شیوهٔ نوین تولد در خانواده‌ای روحانی در اصفهان، تحصیل در تهران و سفر به لبنان، فرانسه و آلمان توجه به سبک نویسندگی و کاربرد کلمات عامیانه و متداول بیشتر از محتوا از این جهت که کلام را به طبع خوانندگان نزدیک می‌کند شبیه است به: • زین‌العابدین مراغه‌ای در سیاحت‌نامهٔ ابراهیم‌بیگ • علی‌اکبر دهخدا در چرند و پرند	• یکی بود، یکی نبود • راه‌آب‌نامه • تلخ و شیرین
جلال آل‌احمد	تولد در خانوادهٔ مذهبی، طلبگی در نجف عضو احزاب سیاسی، معلم و نویسنده حوزه‌های فعالیت: • داستان‌نویسی • تک‌نگاری • سفرنامه‌نویسی • مقاله‌نویسی انتقادی • ترجمه	• زیارت ← اولین داستان انتشار در مجلهٔ سخن • دید و بازدید • سه‌تار • مدیر مدرسه ← داستان بلند مشهورترین اثر نمونهٔ نثر تلگرافی (پرشتاب و بریده‌بریده) جلال • خسی در میقات سفرنامهٔ حج • ارزیابی شتاب‌زده مجموعه مقاله
سیمین دانشور	تولد در شیراز، دکترای زبان و ادبیات فارسی از دانشگاه تهران، مدرس هنر و ادبیات در این دانشگاه همکاری با مجلات: • نقش و نگار • کتاب ماه • کیهان • آرش مترجم داستان‌های و نمایشنامه‌های نویسندگان مشهور خارجی	• آتش خاموش اولین داستان • شهری چون بهشت • سووشون داستان زندگی زری و یوسف اوضاع اجتماعی مردم فارس در خلال جنگ جهانی دوم اوج نویسندگی دانشور

@DaneshSad

دوپینگ فوری شب امتحان

محمدرضا سرشار (رضا رهگذر)	نویسندگی کودک و نوجوان حوزه‌های فعالیت: • قصه‌نویسی و قصه‌گویی • تدریس • فعالیت در نشریات تخصصی و مباحث پژوهشی ادبیات کودک و نوجوان فعالیت‌های مطبوعاتی در مجله‌های: • رشد دانش‌آموز • قلمرو • سوره • پویش	قصه‌های کودک و نوجوان: • اگه بابا بمیره • مهاجر کوچک
علی مؤذنی	رویکرد خاص و عمیق به مسائل در حوزهٔ ادبیات دفاع مقدس داستان کوتاه و بلند، رمان، نمایشنامه و فیلم‌نامه	• ظهور • سفر ششم • دلاویزتر از سبز • ملاقات در شب آفتابی
سیدمهدی شجاعی	تحصیل در رشتهٔ ادبیات نمایشی (دراماتیک) همکاری با مطبوعات: • جمهوری اسلامی • رشد جوان • صحیفه نمایشنامه، داستان، ادبیات کودک و نوجوان و قطعهٔ ادبی	• بدوک فیلم‌نامه تجربه‌های داستانی در ادبیات مذهبی: • ضیافت • جای پای خون • کشتی پهلوگرفته

@DaneshSad